

Ökumenisches Netzwerk Asyl in der Kirche NRW

Asyl in der Kirche Berlin-Brandenburg

matteo – Kirche und Asyl

[Økumenisk netværk asyl i kirken Nordrhein-Westfalen

Asyl i kirken Berlin-Brandenburg

matteo – Kirke og asyl]

Udvist fra Tyskland til Bulgarien:

Systematisk elendighed i transitlandet – ingen seng, intet brød, ingen sæbe

Undersøgelsesrapport

Kolofon

Udgivet af:

Asyl in der Kirche Berlin-Brandenburg (Berlin) | info@kirchenasyl.bb.de

matteo – Kirche und Asyl (München) | info@matteo-asyl.de

Ökumenisches Netzwerk Asyl in der Kirche NRW/Institut für Theologie und Politik (Köln/Münster) | nrw@kirchenasyl.de

Undersøgelsesgruppe og forfattere:

Cecilia Juretzka, Asyl in der Kirche Berlin-Brandenburg (Berlin)

Benedikt Kern, Ökumenisches Netzwerk Asyl in der Kirche NRW/Institut für Theologie und Politik (Münster)

Günter Burkhardt, medgrundlægger af Pro Asyl (Frankfurt/M.)

Joke Jesinghaus, Ökumenisches Netzwerk Asyl in der Kirche NRW (Köln)

Stephan T. Reichel, matteo - Kirche und Asyl (München)

Raafat Kelsi, Dolmetscher, matteo - Kirche und Asyl (Hoyerswerda)

Rettighederne til fotografierne ligger hos forfatterne. Optagelserne fra indkvarteringerne er stillet til rådighed af beboerne.

Berlin, 29. januar 2025

Indholdsfortegnelse

I. Indledning	3
Sammenfatning af undersøgelsens resultater	3
Undersøgelsens metode	5
Ekskurs 1	8
Retlig ramme for udvisning fra Tyskland til Bulgarien	8
II. Dublin-tilbagesendte	11
III. II. a) Livsbetingelser for personer, hvis sag i Bulgarien er blevet indstillet før den endelige afgørelse på grund af opgivelse	11
Anbringelse	11
Ernæring	15
Drikkevand i Harmanli	17
Hygiejniske forhold i optagelsescentrene	17
Sundhedspleje	21
Psykologiske behandlingsmuligheder	23
Arbejdsmuligheder under asylsagen	26
Skolegang for børn under asylsagen	27
II b) Livsbetingelserne for Dublin-tilbagesendte, hvis asylansøgning allerede er blevet endeligt afvist i Bulgarien	28
Ekskurs 2	29
Arrestation af flygtninge i Bulgarien	29
Forvaringsforholdene i de administrative forvaringscentre Busmantsi og Lyubimets	31
Hygiejniske forhold i de administrative forvaringscentre	31
Voldsanvendelse i de administrative forvaringscentre	32
Medicinsk pleje i de administrative forvaringscentre	33
Risiko for retraumatisering i de administrative forvaringscentre	34
Ekskurs 3	35
Pushbacks og vold ved indrejse ved den tyrkisk-bulgarske grænse	35
Ikke arresterede afviste asylsøgere	37
Følgeansøgning	37
III) Livsbetingelser for personer, der har opnået beskyttelsesstatus i Bulgarien	39
Anbringelse	40
Sygeforsikring og sundhedspleje for anerkendte	41
Arbejdsmuligheder for anerkendte	42
Oprettelse af en bankkonto	43

I. Indledning

Politikken har krævet forøgede udvisninger til Bulgarien. Mennesker, der er flygtet til Tyskland via Bulgarien, beretter imidlertid igen og igen om fuldstændig utilstrækkelig forplejning, chokerende retsbrud og strafbare handlinger fra myndighedsmedarbejderes side i Bulgarien. Dette var anledningen til, at asyleksperter fra kirkelige kredse rejste på en undersøgelsesrejse til Bulgarien for der at danne sig et billede af Dublin-tilbagesendtes og personer med beskyttelsesstatus' situation. Undersøgelsesrejsen fandt sted i tiden fra 7. - 16. september 2024. Undersøgelsesdelegationen talte på stedet med regeringsrepræsentanter, NGO'er, advokater og flygtninge.

Det er denne beretnings mål at undersøge beslutningspraksis i Tyskland med hensyn til udvisning til Bulgarien.

Denne beretnings mål er ikke i første række en kritik af den bulgarske regering, men af praksis for udvisninger fra Tyskland til Bulgarien. Overførsler må på grundlag af denne beretnings resultater ophøre.

Sammenfatning af undersøgelsens resultater

1. Forsørgelsen af flygtninge i Bulgarien opfylder ikke de menneskeretlige mindstestandarder i henhold til artikel 4 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (EUC) hhv. artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).
2. For flygtninge i Bulgarien er der stor forskel på de retlige muligheder for adgangen til grundlæggende forsørgelse (passende medicinsk pleje, anbringelse, mulighed for arbejde, børns skolegang etc.) og virkeligheden.
3. Den bulgarske "nul-integrationspolitik"¹ har i mange år ført til en vedvarende perspektivløshed for anerkendte flygtninge. En sikring af et eksistensminimum er af administrative, strukturelle og praktiske årsager nærmest umulig. Det gælder også for

¹

Hertil udførligt ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024,

https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2024/04/AIDA-BG_2023-Update.pdf, s. 20, 108 f.

ikke-sårbare persongrupper, inkl. sunde mænd, der rejser alene.

4. I Bulgarien oplever flygtninge regelmæssigt vold og strafbare handlinger i asylsagen fra statslige aktørers side. Flertallet af flygtninge er berørt heraf. Det er ikke muligt for de berørte med held at agere retligt herimod.

5. Den vold, flertallet af flygtningene oplever ved grænseovergangen fra Tyrkiet i form af pushbacks, legemlige mishandlinger og nedværdigelser er også relevant i forbindelse med Dublin-processen, for de berørte traumatiseres i mange tilfælde.

6. Flygtninge arresteres systematisk. Det er retligt betænkeligt.

7. Der er ingen passende behandling af sårbare persongrupper.

Optagelsesbetingelserne i Bulgarien er ud fra en samlet vurdering så prekære, at de flygtninge, der udvises hertil, må regne med en nedværdigende behandling og betydelig materiel nød. I afgørelser fra BAMF [Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Forbundskontoret for migration og flygtninge] eller retsafgørelser går der hyppigt ud fra, at flygtninge i Bulgarien har adgang til logi, sundhedspleje, arbejde, retsmidler, uddannelse osv. Dublin-tilbagesendelser bør derfor være mulige uden betænkeligheder; formodentlig er angiveligt kun den sociale standard lavere end i Tyskland. Vores undersøgelse viser imidlertid, at det i den forbindelse ignoreres, at adgangen til disse rettigheder slet ikke består eller kun består i stærkt begrænset omfang.

De massive indskrænkninger rettighederne for de mennesker, der udvises til Bulgarien, fører med stor sandsynlighed til krænkelse af artikel 4 i EUC hhv. artikel 3 i EMRK. Desuden er det uacceptabelt at sende en person til en stat, hvor han eller hun har måttet opleve vold fra de lokale myndigheders side eller nedværdigende behandling som arrestation, manglende sundhedspleje, materiel fattigdom osv. Den bulgarske nul-immigrationspolitik og regeringens strategi om at forblive et transitland fører til, at personer med beskyttelsesstatus forbliver uden perspektiv. Udvisning til Bulgarien bør derfor stoppe.

Undersøgelsens metode

Den foreliggende beretning skal belyse den situation, som flygtninge, der udvises til Bulgarien, har i vente. Da vores udgangspunkt har været rådgivningsvirksomhed i Tyskland, følger vores fremstilling også perspektivet for de beskyttelsessøgende personer, der skal overføres til Bulgarien.

I forbindelse med undersøgelsen har vi talt med de fleste statslige og ikke-statslige aktører, der arbejder med flygtninge i Bulgarien.

- Læger uden Grænser
- Den bulgarske Helsinki-komite
- Center for Legal Aid - Voice in Bulgaria
- Collettivo Rotte Balcaniche
- Foundation for Access to Rights
- Foundation Mission Wings
- Medical Volunteers International
- State Agency for Refugees (SAR, bulgarsk migrationsmyndighed)
- UNHCR Bulgarien

Vi har ligeledes på forskellige steder gennemført kvalitative interviews med mere end 25 flygtninge, i hvilke de berørte har berettet udførligt om deres erfaringer i Bulgarien. Disse samtaler har vi protokolleret. Vi er bekendt med de pågældendes navne og kontaktdata, men vi behandler dem fortroligt. Det drejer sig for samtalepartnernes vedkommende om flygtninge i forskellige situationer: nyindrejste personer til Bulgarien, personer, der er blevet overført fra Tyskland til Bulgarien, flygtninge med beskyttelsesstatus i Bulgarien samt personer med negativt afsluttede asylsager. Deriblandt var familier, enerejsende mænd, uledsagede mindreårige og mennesker med handicaps. Desuden har vi inddraget beretninger fra vore rådgivningsklienter i Tyskland.

Vor undersøgelse og flygtningenes udsagn bekræfter den schweiziske flygtningehjælps internationale beretninger² om grænsemonitorering³ og den nyeste AIDA-rapports udsagn⁴, som der af BAMF eller domstole i Tyskland ofte ikke tages tilbørligt hensyn til.

Vi ønsker desuden udtrykkeligt at overtage de retlige afgørelses redegørelser, der anser udvisningerne til Bulgarien for lovstridige.⁵ For det er bemærkelsesværdigt, at det kun er disse afgørelser, der foretager en præcis og detaljeret analyse af de foreliggende, aktuelle informationer. BAMF og de andre forvaltningsdomstole går i stedet regelmæssigt ud fra forældede tal og ubekræftede påstande og henviser berørte personer til illegale former for praksis (f.eks. ikke tilladte beskæftigelser og ”adressekøb”).

Som delegation har vi under officiel ledelse besøgt optagelsescentret Voenna Rampa i Sofia og landets største optagelsescenter i Harmanli. Vi fik kun lov til besigtige dele af faciliteterne (bl.a. afdelingerne for uledsagede mindreårige flygtninge), men fik ikke adgang til afdelinger, der af beboerne betegnede som særligt menneskeuværdige. Vi fik ikke lov til at fotografere. Vi fik ganske vist ikke lov til at komme ind på andre optagelsescentre, men har dog kunnet danne os et indtryk i de direkte omgivelser. Vi havde anmodet de bulgarske myndigheder om adgang til de to lukkede administrative fængsler i Busmantsi (i nærheden af Sofia) og Lyubimets (i nærheden af Harmanli tæt ved den tyrkiske grænse), men det fik vi ikke tilladelse til. Vi har imidlertid talt med ca. 20 tidligere fængslede i disse to faciliteter. Vi har ligeledes ført samtaler med beboere i optagelsescentret Pastrogor. Vi har desuden besøgt grænseregionen til Tyrkiet i det sydvestlige Bulgarien

² Schweizerische Flüchtlingshilfe (SFH), Bulgarien. Aktuelle Situation für Asylsuchende und Personen mit Schutzstatus, die unter der Dublin-III-Verordnung oder bilateralen Rückübernahmeabkommen überstellt werden, inkl. Rechtsprechung, 6. August 2023, https://www.fluechtlingshilfe.ch/fileadmin/user_upload/Publikationen/Dublinlaenderberichte/230806_SF_H_Bulgarien_FINAL_DE.pdf.

³ bordermonitoring.eu e.V., Get Out! Zur Situation von Geflüchteten in Bulgarien, juni 2020, https://bordermonitoring.eu/wp-content/uploads/2020/06/bm.eu-2020-bulgaria_web.pdf.

⁴ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, Update v. April 2024, https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2024/04/AIDA-BG_2023-Update.pdf.

⁵ Hertil hører f.eks. Forvaltningsdomstol Oldenburg, dom af 2. marts 2023 – sagsnr. 12 A 849/22 eller Forvaltningsdomstol Köln, afgørelse af 31.1.2023 – sagsnr. 5 L 65/23.A.

for at fået indtryk af grænsebeskyttelsens infrastruktur.

Vi vil gerne understrege, at den følgende beretning alene beskæftiger sig med de mest åbenlyse kritikpunkter. En fremstilling af alle misforhold ville sprænge denne beretnings rammer. F.eks. ses der bort fra spørgsmål vedrørende selve asylprocessen, som der øves megen massiv kritik af (f.eks. på grund af manglende information om proceduremæssige rettigheder, manglende tolke⁶, utilstrækkelig retlig rådgivning etc.) samt mangler i udvisningsprocessen⁷, de urimeligt høje udvisningskvoter for mennesker med bestemte nationaliteter (især Afghanistan, Tyrkiet og siden 2024 også Syrien).⁸

Forvaringscentret Pastrogor i landets sydlige del, hvor der bl.a. er anbragt mennesker fra Maghreb-stater under dårlige forhold.

⁶ Forbedringer har i længere tid været efterlyst af den europæiske komite til forebyggelse af tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (CPT), Information kan ses på <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/council-of-europe-anti-torture-committee-visits-bulgaria-to-assess-the-situation-of-foreign-nationals-detained-under-alien-legislation>. Beretningen om det seneste besøg i september 2024 mangler stadig.

⁷ Se herom Annual Report of the Ombudsman acting as national preventive Mechanism 2023 – Summary, s. 31.

⁸ Hertil f.eks. ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, Update af april 2024, s. 71 ff.

Ekskurs 1

Retlig ramme for udvisning fra Tyskland til Bulgarien

Bliver et medlemslands ansvar konstateret på grundlag af ansvarskriterierne i Dublin III-forordningen, skal der alligevel ses bort fra en tilbagesendelse, hvis der består "væsentlige grunde til den antagelse, at ansøgerens asylsag og optagelsesbetingelser i dette medlemsland opviser systemiske svagheder, der medfører fare for en umenneskelig eller nedværdigende behandling i henhold til art. 4 (hhv. art. 3 i EMRK) i EU-grundrettighedschartret."⁹

Ganske vist består der den principielle formodning, at medlemslandene i henhold til Dublin-III-forordningen overholder de grundretligt garanterede mindstestandarder i art. 4 i EUC hhv. art. 3 i EMRK (den såkaldte grundsætning om gensidig tillid).¹⁰ Derfor er der blot tales om systemiske svagheder, når levestandarden i modtagerlandet (her altså Bulgarien) sandsynligvis vil være lavere end i det tilbagesendende land. Tværtimod må det alvorligt frygtes, at faren for en umenneskelig eller nedværdigende behandling truer.

Men man må gå ud fra systemiske mangler, når asylprocessen eller optagelsesbetingelserne for asylansøgere i de relevante medlemslande regelmæssigt er så mangelfulde, at det må forventes, at asylansøgeren, når det konkrete enkelttilfælde skal afgøres, med stor sandsynlighed er truet af en umenneskelig eller nedværdigende behandling.¹¹

Hvor tærsklen for alvoren ved en sådan behandling ligger, har EU-domstolen præciseret i sin dom af 19.3.2019 (Jawo): Man må gå ud fra, at der foreligger en umenneskelig eller nedværdigende behandling, når myndighedernes ligegyldighed i et medlemsland "har det resultat, at en person, der er fuldstændig afhængig af offentlig støtte¹², uafhængigt af sin

⁹ Art. 3 II UA 2 Dublin III-forordningen.

¹⁰ Sml. EU-domstolen, dom af 21. december 2011 – C-411/10.

¹¹ Sml. Bundesverwaltungsgericht [Forbundsforvaltningsdomstolen], afgørelse af 19. marts 2014 – 10 B 6.14, præmis 5 f. med yderligere henvisninger.

¹² Dette aspekt bliver der næsten ikke taget hensyn til i den aktuelle diskussion: igen og igen betoner myndigheder og domstole, at asylsøgende jo kunne have forsørget sig selv, og at situationen således var uproblematisk – at dette ofte kun gælder for personer, der har kunnet skaffe egne finansielle midler, lades ude af betragtning; her ville en undersøgelse af enkelttilfælde være påkrævet.

egen vilje eller personlige afgørelser befinder sig i en situation af ekstrem nød, der ikke tillader ham/hende at tilfredsstille sine mest elementære behov, især at ernære sig, vaske sig og finde et logi, og som påvirker deres psykiske og fysiske sundhed eller sætter dem i en tilstand af nød, der er uforenelig med menneskeværdigheden¹³ – stærkt forkortet betegnet som *brød, seng, sæbe*.

Om dette er tilfældet, bør efterprøves i det enkelte tilfælde gennem objektive og passende aktualiserede kilder.¹⁴ Ifølge vores undersøgelser er alvorstærsklen for personer, der sendes til Bulgarien nået.

Også selv om art. 3, stk. 2, 2. sætn. i Dublin-III-forordningen umiddelbart kun henviser til situationen vedrørende eksistensen af systemiske svage punkter i (en løbende) asylsag og optagelsesbetingelserne for personer, der står midt i denne sag, er tilbagesendelsen udelukket efter art. 4 i EUC-chartret i alle de situationer, hvor der foreligger alvorlige og ved kendsgerninger bekræftede grunde til den antagelse, at ansøgeren ved tilbagesendelsen eller som følge af tilbagesendelsen vil løbe en sådan fare.¹⁵

Det er således uden betydning, om den umenneskelige eller nedværdigende behandling sker under eller efter afslutning af den tilbagesendte beskyttelsessøgende persons asylsag. Adgangen til en asylsag og til materiel forsørgelse i Bulgarien er således forskellig alt efter, hvilken retlig status de berørte har i Bulgarien.

I reglen tager hverken BAMF eller forvaltningsdomstolene den nøjagtige status for personer, der skal tilbagesendes, i betragtning. Her er skelnen mellem Dublin-tilbagevendende med indstillet asylproces og sådanne med afvist asylproces af stor betydning i Bulgarien, da der er forbundet forskellige rettigheder og krav på forsørgelse hermed.¹⁶ I det følgende skelner vi derfor mellem følgende tilbagevendende fra Tyskland til Bulgarien:

¹³ EU-domstolen, dom af 19.03.2019 - C-163/17 (Jawo mod Tyskland), præmis 92.

¹⁴ Senest EU-domstolen, dom af 29.2.2024 - C-392/22, præmis 78.

¹⁵ EU-domstolen, dom af 19.03.2019 - C-163/17, præmis 87f. 87f.

¹⁶ Se hertil Forvaltningsdomstolen Freiburg, dom af 19.9.2022, sagsnr. 14 K 900/22, især præmis 29

II.) Dublin-tilbagesendte¹⁷

II. a) Dublin-tilbagesendte, hvis sag er indstillet på grund af manglende behandling før den endelige afgørelse.

II. b) Dublin-tilbagesendte, hvis asylansøgning allerede er blevet afvist endeligt i Bulgarien.

III.

IV. Personer, der allerede har fået beskyttelsesstatus i Bulgarien („anerkendte“), og som derfor ikke falder under Dublin III-forordningen.

Optagelsescentret Harmanli udefra.

¹⁷ Personer, der endnu ikke har været i Bulgarien, men som Bulgarien på grund af de relevante lovbestemmelser er ansvarlig for („take charge“), udgør kun en meget lille del af de tilbagesendte personer, hvorfor vore udredninger koncentrerer sig om Dublin-tilbagevendende og anerkendte beskyttelsessøgende, men tilsvarende kan denne beretning også anvendes for denne persongruppe.

II.) Dublin-tilbagesendte

Her skal der skelnes mellem personer, om hvis asylansøgning der på tidspunktet for deres fornyede indrejse endnu ikke er truffet nogen indholdsmæssig afgørelse, og sådanne personer, hvis asylansøgning allerede er blevet endeligt afvist.

II. a) Livsbetingelser for personer, hvis sag i Bulgarien er blevet indstillet før den endelige afgørelse på grund af opgivelse

Forlader en beskyttelsessøgende person Bulgarien, før asylsagen er nået frem til en afgørelse, dvs. i reglen før høringen, bliver sagen i reglen sat i bero, uden at der afsiges en materielretlig afgørelse (art. 77 (3) i den bulgarske asyllov LAR¹⁸).¹⁹

Efter tilbagesendelsen kan sagen genoptages efter ansøgning. Sagen videreføres så i det stadie, hvor den befandt sig, før den blev indstillet.

Men ud over de retlige muligheder for en genoptagelse af asylsagen opviser de materielle optagelsesbetingelser graverende mangler. Disse vil blive beskrevet i det følgende.

Anbringelse

Dublin-tilbagesendte skal have adgang til et optagelsescenter, men får ingen rådgivning herom i lufthavnen. Tilbagevendende er ofte orienterings- og perspektivløse. Den bulgarske ret åbner mulighed for at nægte udrejste beskyttelsessøgende, hvis sag er blevet indstillet, materiel forsørgelse.²⁰ Dette anvendes også for flertallet af de Dublin-tilbagevendende; de får ikke adgang til optagelsescentre.²¹

¹⁸ Law on Asylum and Refugees.

¹⁹ I året 2023 er 48% af sagerne om udrejse ikke blevet fortsat. Sml. ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.15.

²⁰ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.79, under henvisning til art. 29 (8) LAR.

²¹ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.79, 82f.

I modsætning til, hvad BAMF regelmæssigt antager, gælder dette uafhængigt af, om optagelsescentrene er fyldt²². Noget andet gælder i reglen kun for særligt sårbare grupper²³ – idet sårbarhed ofte slet ikke erkendes eller tages hensyn til (se nedenfor). Netop sunde tilbagevendende, der rejser alene, er altså regelmæssigt udelukket fra anbringelsen.²⁴

I modsætning til, hvad BAMF beskriver i sine afgørelser, er anbringelseskapaciteterne også næsten udtømt. I året 2023 androg udnyttelsesgraden 94%.²⁵

En sovesal i Harmanli.

²² Tal hertil sml. ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s. 81f.

²³ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.79.

²⁴ Retligt er det muligt, at asylansøgere også kan søge en bolig på det frie boligmarked. Dette er imidlertid af forskellige årsager næsten udsigtsløst i praksis (se nedenfor beskrivelser af betingelser for anerkendte for at søge en bolig. Desuden er denne vej kun mulig for personer, der har egne midler til rådighed og dermed ikke er afhængige af statslig anbringelse.

²⁵ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s. 81f. I AIDA-rapporten bliver den vanskelige anbringelsessituation tydelig: „Overbelastningen i anbringelseslejlighederne har kun kunnet afhjælpes på grund af den høje afvandingskvote for afghanere, der androg 68 %“, s. 77.

Regelmæssigt går BAMF i afvisende afgørelsen ud fra fuldstændig forældede antagelser (delvis under henvisning til tal fra året 2018, altså før corona-pandemien og krigen i Ukraine): således går der i afgørelser fra december 2024 ud fra 5130 anbringelsespladser i optagelsescentrene. Men kapaciteten blev allerede i 2022 og 2023 reduceret til 3592 pladser på grund af bygningernes forfald.²⁶

Og selv når beskyttelsessøgende får tildelt et statsligt logi, står der ofte ikke nogen seng eller blot et sengestel uden madras til deres rådighed. Værelserne er ofte overbelagte, så de berørte sover på gulvet eller må dele en seng (ofte med mugne madrasser).²⁷

Mugne madrasser og soveværelser uden døre i Harmanli.

I mange tilfælde henviser BAMF og forvaltningsdomstole til, at beskyttelsessøgende, der ikke får en plads i optagelsescentrene, kan få logi i de statslige nødindkvarterer. Dette svarer imidlertid ikke til virkeligheden, da anbringelseskapaciteterne langt fra er tilstrækkelige. Pladserne står i teorien til rådighed for såvel flygtninge som hjemløse uden flygtningebaggrund. Personer, som vi har spurgt om det, meddeler, at de ikke havde fået nogen plads. Også AIDA-rapporten fastslår, at der er alt for få pladser, så at flygtninge ikke har nogen realistisk

²⁶

ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.82.

²⁷

Bordermonitoring.eu, Get Out! Zur Situation von Geflüchteten in Bulgarien, juni 2020, s.

chance for at få en soveplads der. Selv mange forvaltningsdomstole ser ikke bort fra, at en anbringelse i disse institutioner ikke er sandsynlig.²⁸ Der eksisterer ganske vist ikke nogen pålidelige oplysninger om tallet på hjemløse beskyttelsessøgende i Bulgarien. Til dels drager domstole ud fra denne kendsgerning den slutning, at der vel næppe findes hjemløse, eller at der ikke består fare for hjemløshed, fordi beskyttelsessøgende finder andre løsninger.²⁹

En af korridorerne i Harmanli.

Denne slutning stemmer ikke overens med virkeligheden. Så vidt vi kan se, tillader de manglende tal ikke den slutning, at beskyttelsessøgende finder et menneskeværdigt logi. Tværtimod finder beskyttelsessøgende kun nødløsninger som prekære og overfyldte private logier. De, der ikke kan finde sådanne løsninger, forlader Bulgarien og vandrer videre.³⁰

„Efter min udvisning blev jeg i Sofia modtaget af politiet. Jeg fik papirer til lejren ved Sofia. Vi måtte gå til fods i flere timer til lejren. Derfra sendte de mig til lejren Harmanli i den sydlige del af landet. Min familie sendte mig penge, så jeg kunne komme dertil. Opsynspersonalet her smed os ud om aftenen og sagde, at vi skulle komme igen næste dag. Vi sov altså på gaden trods lave temperaturer.“

„Jeg har forsøgt at få en plads i et optagelsescenter under min fortsatte proces, men blev afvist. Nu bor jeg sammen med syv andre

²⁸ Forvaltningsdomstolen Hannover, 7.9.2023 s. 7, således også VG Freiburg, dom af 19.9.2022, A 14 K 900/22.

²⁹ Forvaltningsdomstolen Hannover, 7.9.2023 s. 7.

³⁰ Til det hele: sml. VG Freiburg, dom af 19.09.2022 – sagsnr. A 14 K 900/22, præmis 92ff.

mænd i en lejet lejlighed på 20 kvadratmeter. Jeg har ganske vist et job i tre uger, men derefter har jeg ikke flere penge og må flytte ud. Logierne for hjemløse er allerede overfyldte. Jeg ved ikke hvad der skal ske herefter.“

Ernæring

Beskyttelsessøgende Dublin-tilbagevendende, der ikke får adgang til optagelsescentrene, får heller ingen forplejning, da den kun udleveres der.³¹

En normal middagsmadsration i Harmanli.

De har heller ikke andre muligheder end at forsørge sig med levnedsmidler for private midler, da der ikke udbetales nogen pengeydelse til asylsøger, heller ikke selvom dette strider mod bulgarsk ret. Klager over denne fremgangsmåde har hidtil været resultatløse.³²

Selv de, der bliver forplejet i asylcentret, får ikke tildelt tilstrækkelig med mad. For SAR stiller ikke tilstrækkelige midler til rådighed for de asylsøgendes nødvendige forplejning: Disse midler udgør omregnet 3,08 euro per dag og person. Dette beløb er ikke blevet forhøjet siden 2015 trods inflation.³³ Den forplejning, der siden 2017

³¹

ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.78.

³²

ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.78.

³³

ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.18.

stilles til rådighed af cateringfirmaer på optagelsescentrene er derfor reglen utilstrækkelig og af uacceptabel kvalitet.³⁴ Talrige beretninger fra berørte og NGO'er nævner permanent utilstrækkelige portioner.

„Det kan ikke engang et barn blive mæt af.“

Igen og igen beretter de berørte om ikke at få nok at spise og om markant vægttab. Maden er desuden af yderst ringe kvalitet. Der er næsten ingen proteiner og vitaminer: ifølge

Beboere under indtagelsen af kvalitativ og kvantitativ ringe middagsmad.

beretningerne serveres der meget sjældent kød, fisk eller mælkeprodukter, der serveres næsten heller ikke grøntsager, frugt kun en gang om ugen. Ofte kan man næsten ikke definere, hvad maden består af. Der tages ikke hensyn til diæter af sundhedsmæssige grunde.

For at spare personaleomkostninger udleveres maden kun to gange dagligt. Således uddeles aftensmaden i optagelsescentrene Voenna Rampa og Harmanli allerede kl. 16, inklusiv den følgende dags morgenmad.

Hvor prekær situationen er, viser sig hos de mindreårige; for at de ikke allerede spiser deres morgenmad om aftenen, får de ifølge lederen i optagelsescentret Harmanli udleveret deres brød i dybfrosset stand, så det er tøet op om morgenen. Dette har unge bekræftet over for os.

³⁴

Schweizerische Flüchtlingshilfe (SFH), Bulgarien, 6. august 2023, s. 8. ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.18.

Især asylsøgende, der er uden midler, er derfor næsten permanent sultne.³⁵ For at modvirke underernæring uddeler NGO'er lejlighedsvis levnedsmiddelrationer (f.eks. grøntsager) i nærheden af optagelsescentret Harmanli.

Den ofte påviste underernæring tages der ikke hensyn til i afgørelserne fra BAMF og forvaltningsdomstolene.

Drikkevand i Harmanli

Postevandet i Harmanli er udrikkeligt. Lægen i optagelsescentret frarådede på grund af forureningen indtrængende at rense sår med postevand. Beboerne i dette optagelsescenter må alligevel drikke af vandhanen, da der ikke udleveres drikkevand.

Hygiejniske forhold i optagelsescentre

Som i de andre optagelsescentre hersker der også i Harmanli bekymrende hygiejniske forhold. Personer, der har oplevet situationen der, beskriver dem i reglen som utålelige og nedværdigende.

Sovesalene og sengene er i den grad beskidte og massivt kontamineret med utøj som f.eks. væggelus, så flygtninge ikke kan sove i dem uden at få sundhedsmæssige skader.³⁶

AIDA-rapporten tydeliggør følgende:

„Med undtagelse af anbringelsesstedet Vrazhdebna og de to sikre zoner for uledsagede børn i optagelsescentret Sofia blev alle andre SAR-anbringelsessteder i dette otteårige tidsrum holdt i en overlevelsesmodus og havde igen og igen problemer med infrastrukturen og de materielle betingelser; i nogle tilfælde var det ikke engang muligt at stille de mest grundlæggende serviceydelser inklusiv passende personlig og fælles rumhygiejne til rådighed. Regelmæssig vandforsyning,

³⁵ AIDA-beretningen illustrerer situationen: „Den vigtigste faktor, der bidrog til at undgå en kritisk underernæring hos asylansøgerne, var den høje kvote af afghanske asylansøgere afbrudte sager. ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.18, . overs. af forf.

³⁶ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.83.

varmt vand, reparationer af forsyningsindretninger og udstyr i bade, værelser og fællesrum forblev problematiske. Angreb af utøj som væggelus, lus, kakerlakker og rotter har i årevis hørt til de mest hårdnakkede problemer i forvaringscentrene. Beboere i alle optagelsescentre med undtagelse af Vrazhdebna har klaget over de dårlige sanitære forhold, især beskidte madrasser, der var angrebet af væggelus, der regelmæssigt medførte sundhedsmæssige problemer, dvs. konstante hudbetændelser og allergiske reaktioner.³⁷

De sanitære anlæg i Harmanli er i en menneskeuværdig tilstand.

De forholdsregler, som Læger uden Grænser har truffet i optagelsescentret Harmanli til bekæmpelse af kontamination med utøj, blev af lederen for Læger uden Grænser karakteriseret som blot temporære forbedringer, da der efter den (i mellemtiden afsluttede) indsats hverken har været uddannet personale eller penge til rådighed til at videreføre tiltagene.

³⁷

ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.83,. overs. af

forf.

Behandlingen af de sundhedsmæssige følger er utilstrækkelig. Der er ganske vist dermatologiske konsultationer i optagelsescentret Harmanli, men på grund af den høje infektionsrate og manglende medikamenter slår behandlingskapaciteten ikke til. Talrige berørte lider derfor af betændte sår og af misdannelser af huden.

„Lejren Harmanli var efter min tilbagevenden til Bulgarien stadig beskidt og ubeboelig. Anbringelsen er stadig meget dårlig som ved mit første ophold.“

En stor del af beboerne i Harmanli lider af fnat, der imidlertid kun behandles utilstrækkeligt. Og der er næsten heller ikke nogen infektionsforebyggelse.

De sanitære indretninger i de bulgarske optagelsescentre har i årevis befundet sig i en katastrofal bygningsmæssig og hygiejnisk tilstand. De bulgarske myndigheder tager ingen signifikante forholdsregler til

at forbedre situationen, så de berørte er udleveret til denne situation: SAR har i fem år ikke fået midler til at finansiere de helt nødvendige istandsættelsestiltag i de for tiden fuldstændig ubeboelige indkvarteringer (med undtagelse af et beløb på ca. 60.000 euro i 2022).³⁸ Situationen i landets største indkvartering Harmanli er siden 2015 blevet så meget dårligere, at Læger uden Grænser i 2024 lod to toiletter sanere.³⁹ Den aktuelle tilstand er derfor i mange tilfælde uforenelig med EU-optagelsesretningslinjerne, der kræver en levestandard, der sikrer den fysiske og psykiske sundhed (art. 17 II i EU-optagelsesretningslinjerne). AIDA-rapporten beskriver det på følgende måde:

I mange toiletter mangler døren. Både de sanitære indretninger og sovesalene er beskidte og bliver kun rengjort utilstrækkeligt.

„[Det er blevet] forsømt at yde selv den mest grundlæggende service, inklusiv passende ernæring og sanitære indretninger i personlige og offentlige rum. [...] Regelmæssig vandforsyning, reparation af forsyningsindretninger og udstyr i baderum, værelser og fællesrum er nu som før problematiske. Angreb af utøj

³⁸ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.17. SAR går ud fra, at det nidobbelte beløb ville være nødvendigt for i det mindste at foretage de nødvendigste reparationer. Sml. ibid.

³⁹ Ved vores officielle besøg i Harmanli og Voenna Rampa blev det nægtet os at se de sanitære indretninger.

som væggelus, lus, kakerlakker og rotter har i årevis hørt til de mest hårdnakkede problemer i optagelsescentrene.”⁴⁰

Toiletterne for mænd i Harmanli, der rejser alene, har ingen døre. Et dagligt brusebad er ikke altid muligt. I mange brusebade i Harmanli er bruseren kun et knækket rør.

Ofte er der kun koldt vand, adgangen til vaskerummene er hyppigt begrænset (sometider kun en time om dagen), så at regelmæssig vask og brusebad ikke er mulig. Muligheden for at vaske tøj er ofte ikke til stede.

Sundhedspleje

En behandling af asylsøgende, der er i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, indbefatter, at det er garanteret, at optagelsesbetingelserne ikke fører til en påvirkning af den fysiske og psykiske sundhed.⁴¹

Som allerede beskrevet ovenfor rummer forsyningssituationen for flygtninge i Bulgarien regelmæssigt fare for sundhedsmæssige påvirkninger som underernæring og hudsygdomme med delvis varige skader på grund af massive angreb af utøj. Den medicinske pleje af asylsøgere er desuden helt utilstrækkelig.

Dublin-tilbagevendende, der ikke bliver anbragt i optagelsescentre, har faktisk heller ikke nogen adgang til medicinsk grundlæggende pleje.⁴²

I optagelsescentrene er der formelt adgang til grundlæggende medicinsk pleje. I praksis eksisterer der imidlertid ingen behandlingstilbud, eller også er de helt utilstrækkelige. Grunden hertil er, at budgettet til sundhedspleje er ansat alt for lavt.⁴³

Der er ikke tilstrækkelige personaleressourcer: I optagelsescentret Harmanli er der således en almenmediciner og en dermatolog, der kan kontaktes halvdags tre gange om ugen (af ca. 800 beboere i september 2024). Behandlingerne omfatter de facto kun nødpleje. I optagelsescentret Voenna Rampa er der en læge,

⁴⁰ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.17.

⁴¹ EU-domstolen, 19.03.2019– C-163/17, Jawo gg. Deutschland.

⁴² ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.86.

⁴³ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.86.

der er til stede en gang om ugen.⁴⁴ Der bliver i mange tilfælde ikke udskrevet de nødvendige medikamenter, undersøgelser osv. (ifølge Collettivo og Medical Volunteers International; det bekræftes også i mange tilfælde af flygtninge), men gives kun smertestillende midler.

„Jeg havde smerter, fordi jeg før min flugt fik en pankreasoperation, men jeg fik ingen behandling. Først da jeg spyttede blod, kom jeg på sygehuset.” (18-årig syrisk kvinde).

„Efter en rygmarvsbeskadigelse havde jeg brug for medikamenter for at kunne gå på toilettet. Min medicin blev konfiskeret af politiet ved grænsen. Jeg forklarede lægen i lejren, at jeg havde brug for hjælp. Han gav mig bare et smertestillende middel. Jeg måtte selv køre fra Harmanli til Sofia; der gav en arabisk apoteker mig midlet.”

Behandling af infektioner.

Behandlingsmulighederne bl.a. i optagelsescentret Harmanli er helt utilstrækkelige til antallet af patienter. Det har foranlediget flere NGO'er til at tilbyde ekstra medicinsk hjælp under meget prekære betingelser.

⁴⁴

Under vores besøg i optagelsescentret Voenna Rampa var lægen på ferie i en måned, og vikaren, der på grund af manglende lægelige kvalifikationer ikke kan udstede recepter, kom kun meget uregelmæssigt på rådighedsvagt (således Medical Volunteers International).

På grund af mangelfuld sundhedspleje behandler NGO'er uden for lejren som her i byparken i Harmanli.

Adgang til videregående medicinsk pleje, som asylsøgere efter bulgarsk lov (art. 29 (8) LAR) principielt har ret til, får Dublin-tilbagevendende kun med forsinkelse; for det meste varer det omkring to måneder, inden sygesikringen er reaktiveret.⁴⁵

Det ville være af betydning, hvis BAMF og forvaltningsdomstolene ville bedømme den individuelle situation for personer, der skal overføres, for i givet fald at sikre, at personer, der har en akut eller kronisk sygdom, får adgang til den nødvendige pleje. Så vidt vi ved, sker det ikke.⁴⁶

Psykologiske behandlingsmuligheder

Der findes ikke nogen psykologisk/psykiatrisk behandling i optagelsescentrene, heller ikke selv om der efter loven er forudset en bedømmelse af den psykiske sundhed ved optagelsen i optagelsescentret. Denne bedømmelse gennemføres dog ikke, selv om et stort antal beskyttelsessøgende i sammenhæng

⁴⁵ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.86.

⁴⁶ Om nødvendigheden af at indhente garantier som mindste forudsætning for en overførsel, se også det schweiziske (SFH), Bulgarien, 6. august 2023, s. 21, under henvisning til dom ved den schweiziske forbundsdomstol, dom F-7195/2018 af 11.02.2020, E. 7.4.1 f.

med deres flugt og ved indrejsen til og i institutionerne i Bulgarien har haft traumatiske erfaringer og har udviklet behandlingskrævende psykiske lidelser.

Personer med særligt beskyttelsesbehov

Selv om der tilsyneladende er gjort fremskridt i identificeringen af personer med særlige beskyttelsesbehov (som f.eks. handicappede, ældre mennesker, børn, syge...), er manglerne stadig store: Hos omkring halvdelen af ansøgerne foretages der ingen clearing, så at et særligt behov for beskyttelse kan forblive uopdaget. Hvis der konstateres et særligt beskyttelsesbehov, har dette ofte ingen konsekvenser; der bliver snarere sporadisk end systematisk tilbudt understøttende tiltag. Heller ikke ved afgørelsen af asylansøgningen spiller sårbarheden en rolle.⁴⁷ Vores erfaringer bekræfter dette indtryk: Vi mødte f.eks. mennesker med forskellige handicaps, der ikke havde oplevet nogen støtte eller hensyntagen til deres handicap.

Vold i optagelsescentrene

Beskyttelsen af flygtedes legemlige integritet er ikke garanteret, for der forekommer regelmæssigt voldsanvendelse fra personalets eller politiets side i optagelsescentrene. De fleste af de personer, vi har udspurgt, beretter om voldserfaringer.

Sikkerhedspersonalet anvender vold ved regelbrud i optagelsescentrene af disciplinære grunde, f.eks. hvis beboerne kommer for sent om aftenen ved lukketid (kl. 18 bliver optagelsescentret i Harmanli lukket), ved tællingen om morgenen, i køen ved udleveringen af mad osv. Denne vilkårlige og brutale behandling opleves meget ydmygende, hvilket vi har fået at vide i interviews.

„For fem dage siden søgte politiet efter en; jeg hørte det ikke; så slog de mig i sengen med staven for at vække mig kl. 5.00. Vi bliver behandlet dårligt, og der bliver ofte skreget ad os. De, der kommer hjem efter kl. 18.00, må sove uden for lejre; så er portene låst.“

I modsætning til, hvorledes BAMF argumenterer i sine afgørelser, drejer det sig ved politiets og opsynspersonalets overgreb i og uden for optagelsescentrene ikke om enkeltstående tilfælde. Mange af de interviewede personer oplyste at have været berørt heraf. Det er ikke muligt for de berørte at imødegå disse strafbare handlinger med succes. Ifølge Center for Legal Aid - Voice in Bulgaria har der været diverse, veldokumenterede anmeldelser, men det er ikke i et eneste tilfælde kommet til en anklage, endsige en domfældelse.

Ifølge AIDA-rapporten udgør de flygtede personers sikkerhed sågar det største problem i asylprocessen.

„Den største bekymring gælder nu som før de i asylcentrene anbragte asylansøgere sikkerhed. Den er nu som før i alvorlig fare, da smuglere, narkohandlere og prostituerede har adgang til optagelsescentrene om natten, uden at sikkerhedspersonalet kan gribe ind.“⁴⁸

„Der fandt et knivstikkeri sted i Harmanli den 12./13.9.2024; i lejren blev en flygtning angrebet af en menneskesmugler, da han skyldte ham penge. Om natten er der for det meste ingen security.“

I vores interviews med beboere i optagelsescentrene fik vi igen og igen fortalt, at opsynspersonalet bl.a. samarbejder med menneskesmuglerne. Således kan menneskesmuglere agere i centrene og f.eks. inddrive gæld eller sætte flygtninge under pres.⁴⁹

Den stadige forekomst af vold og trusler fører til, at den fysiske sikkerhed ikke er garanteret. Følgen er en konstant fysisk belastning for beboerne.

⁴⁸ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.18,. overs. af forf.

⁴⁹ Under vores ophold i Harmanli fandt der et knivangreb på en flygtet mand sted, hos hvem en menneskesmugler angiveligt havde krævet et udestående pengebeløb. Også en af vores interviewpartnere var ekstremt nervøs, fordi han skyldte en menneskesmugler penge, som hverken han selv eller hans familie i oprindelseslandet kunne betale.

Indgangsport til optagelsescentret Harmanli. Her forekommer der ofte politivold.

For de berørte fører voldserfaringerne i optagelsescentrene delvis til en retraumatisering efter den oplevede vold i oprindelseslandet, under flugten eller ved grænseovergangen til Bulgarien og dermed forbundne pushbacks eller i anholdelsescentrene Busmantsi og Lyubimets før registreringen (om vold i fængslerne se nedenfor).

Arbejdsmuligheder under asylsagen

Tre måneder efter ansøgningen har asylsøgende ret til at arbejde. Dette åbner mulighed for, at arbejdsduelige asylsøgende selv kan sikre sig deres livsunderhold. I praksis er dette imidlertid urealistisk:

SAR skal efter ansøgning udstede en attest om arbejdstilladelsen, for at den kan forelægges for potentielle arbejdsgivere. I praksis bliver denne attest imidlertid slet ikke udstedt eller kun udstedt meget forsinket, så at optagelsen af et arbejde ifølge Center for Legal Aid – Voice in Bulgaria allerede strander her. Siden 2024 bliver arbejdstilladelsesattesten desuden

kun udstedt tidsbegrænset og bliver atter inddraget, hvis der ikke inden 10 dage forelægges en konkret arbejdskontrakt.

På grund af sproglige barrierer, manglende kendskab til landet og netværk, manglende statslig understøttelse og manglende anerkendelse af kvalifikationer har flygtninge generelt vanskeligt ved at finde en arbejdsplads. Hertil kommer, at bulgarske arbejdsgivere ofte frygter, at flygtninge omgående forlader landet igen, og derfor har ringe interesse i at ansætte dem. Den kendsgerning, at registreringskortet (det bulgarske modsvar til opholdstilladelsen) kun udstedes for tre måneder, forstærker desuden dette.

Børns skolegang for børn under asylsagen

Flygtede børn kan få adgang til en skole, men skolesystemet er ikke indrettet efter deres behov. Der er ingen (sproglig) støtte. Det forventes ofte, at de mindreårige flygtninge rejser videre, så at der gives få tilbud om skolegang, hvad personalet i Voenna Rampa oplyste os om.

II b) Livsbetingelserne for Dublin-tilbagesendte, hvis asylansøgning allerede er blevet endeligt afvist i Bulgarien

Personer, hvis asylansøgning i deres fravær er blevet endelig afvist, er afskåret fra muligheden for at benytte sig af retsmidler mod den afvisende afgørelse. De har alene muligheden for at indgive en følgeansøgning (se herom nedenfor). Dermed er der ingen retlig prøvning af de indholdsmæssige flugtårsager. Forkerte afgørelser fra myndighedernes side bliver ikke korrigeret.

Fra BAMF's og tyske domstoles side argumenteres der ofte med, at flygtninge ved en tilbagevenden inden for rammerne af Dublin-processen ikke på ny er udsat for den vanskelige og menneskeuværdige behandling, som de fleste har oplevet ved deres første indrejse i Bulgarien. Det er rigtigt, at det efter en overførsel til Bulgarien ikke kommer til pushbacks og grænsevold som ved den første indrejse. Men der ses i den forbindelse bort fra, at Dublin-tilbagevendende, hvis asylansøgning i Bulgarien allerede er blevet endelig afvist før deres tilbagesendelse (evt. også i deres fravær), i reglen arresteres igen: De kommer efter deres fornyede indrejse i lufthavnen i Sofia sædvanligvis på ny i et af indenrigsministeriets to administrative anholdelsescentre i Busmantsi eller Lyubimets, da de regnes som havende pligt til at rejse ud.⁵⁰ Ifølge oplysning fra retsrådgivningsstedet Foundation for Access to Rights berører dette flertallet af de afviste Dublin-tilbagevendende. De berørte kan så sidde fængslet der i op til 18 måneder. De er altså udsat for de samme grundrettighedsstridende betingelser som efter deres indrejse (se nedenfor).

En standardmæssig arrestation på grund af afvisning i asylprocessen må karakteriseres som problematisk.

⁵⁰

Information on procedural elements and rights of applicants subject to a Dublin transfer to Bulgaria, information fra SAR til EUAA af 21.05.2024, 1.1.

Ekskurs 2

Arrestation af flygtninge i Bulgarien

Flygtninge bliver næsten uden undtagelse arresteret i Bulgarien, ofte flere gange: Næsten alle beskyttelsessøgende, der rejser ind i Bulgarien, bliver fængslet i et af de to administrative fængsler i Busmantsi eller Lyubimets. I året 2023 havde blot 4 % af de beskyttelsessøgende direkte adgang til deres asylsag uden at have været fængslet.⁵¹ Undtagelser gøres kun ved uledsagede mindreårige, der tydeligt er under 14 år gamle.⁵²

Den forskelsløse fængsling af alle beskyttelsessøgende er uforenelig med EU-optagelsesretningslinjerne⁵³: Fængslingen af beskyttelsessøgende skal anordnes efter en prøvning af det enkelte tilfælde; i den forbindelse skal de saglige og retlige grunde for fængslingen angives (art. 9 (2) i direktivet). Men ingen af de berørte, som vi har talt med, kunne imidlertid angive, hvorfor de havde været fængslet.

I betragtning af alvoren af en indskrænkning af de personlige rettigheder ved frihedsberøvelse bør fængslingen af en beskyttelsessøgende person "kun anvendes som sidste middel og må først anvendes, efter at alle alternativer til frihedsberøvende tiltag er blevet prøvet omhyggeligt med henblik på, om de er bedre egnede til at sikre ansøgerens legemlige og psykiske sundhed. Alle alternativer til frihedsberøvende tiltag skal være i overensstemmelse med ansøgerens grundlæggende menneskerettigheder."⁵⁴ Der skal derfor være alternativer til fængsling, der udgør et mildere middel, som f.eks. meldepligt,

⁵¹ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.93.

⁵² ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.92.

⁵³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/33/EU af 26. juni 2013 om fastlæggelse af normer for optagelse af personer, der ansøger om international beskyttelse (Optagelsesdirektivet), Den Europæiske Unions Tidende af 29.6.2013 L 180/96.

⁵⁴ Ibid. Bevæggrunde (20).

deponering af en kaution o.l., art. 8 (4) i optagelsesdirektivet. Alternativer til fængsling har ganske vist eksisteret i bulgarsk ret siden 2017, men bliver imidlertid ikke anvendt.⁵⁵

Desuden er fængselsbetingelserne i disse institutioner nedværdigende (se nedenfor) og er derfor ikke i overensstemmelse med de menneskeretlige krav i art. 4 i EUC eller art. 3 i EMRK.⁵⁶

Efter deres tilbagesendelse bliver afviste asylansøgere med stor sandsynlighed atter fængslet i et af de nævnte centre og er på ny udsat for de samme menneskeretsstridige fængselsforhold. Da de tyske myndigheder og domstole er tilstrækkelig bekendte med de truende retsbrud, må man gå ud fra, at tilbagesendelsen af personer, hvis asylsag er blevet afvist i Bulgarien, er et tysk brud på art. 4 i EUC eller art. 3 i EMRK.⁵⁷

Afviste og dermed udrejsepligtige personer må regne med at komme i deportationsfængsel i Busmantsi eller Lyubimets. Ganske vist bliver deportationen kun yderst sjældent effektueret, da den ofte er retligt eller faktisk umulig. Dermed er deportationsfængslingen i de fleste tilfælde ikke målrettet og dermed også retsstridig.^{58, 59}

⁵⁵ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.96.

⁵⁶ Se hertil Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 21.1.2011 – sagsnr. 3069/09 (M.S.S. v. Belgien og Grækenland), præmis 206. Til grund for dommen lå et sagsforhold, der i alle aspekter kan sammenlignes med situationen i Bulgarien. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol konstaterede et brud på art. 3 i EMRK.

⁵⁷ Til det hele: sml. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 21-01-2011– sagsnr. 3069/09, præmis 353. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol dømte her også Belgien som oversendende stat, fordi den havde forholdt ansøgeren kendskab til de truende retsbrud.

⁵⁸ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.94. Der fandt i året 2023 565 udvisninger til tredjelande sted.

⁵⁹ Der findes foruden det administrative fængsel også en lukket afdeling, der er tilknyttet fængslet i Busmantsi, men kontrolleres af SAR for indenrigsministeriet. Der bliver mennesker anbragt, hvis asylsag stadig løber, der karakteriseres som „en trussel mod den nationale sikkerhed“ eller som i andre optagelsescentre har gjort sig negativt bemærket. I deres tilfælde er der ingen maksimal fængselstid, adskillige bliver der i to til tre år. De bliver de facto tvunget til at trække deres asylansøgning tilbage for at komme fri af fængslingen. Se herom Bordermonitoring.eu e.V., Get Out! Zur Situation von Geflüchteten in Bulgarien, juni 2020, s. 33ff.

Forvaringsforholdene i de administrative forvaringscentre Busmantsi og Lyubimets

Fængselsforholdene i de to centre for administrativ forvaring⁶⁰, Busmantsi i nærheden af Sofia og Lyubimets i nærheden af Harmanli og den tyrkiske grænse, er menneskeuværdige. Et omfattende overblik herover giver den schweiziske flygtningehjælps rapport (s. 15 f.) og AISA-rapporten (s. 102 f.). Den Europæiske Komite til forebyggelse af tortur (CPT) kritiserer ligeledes optagelsesbetingelserne.⁶¹ Følgende problemer skal særlig fremhæves:

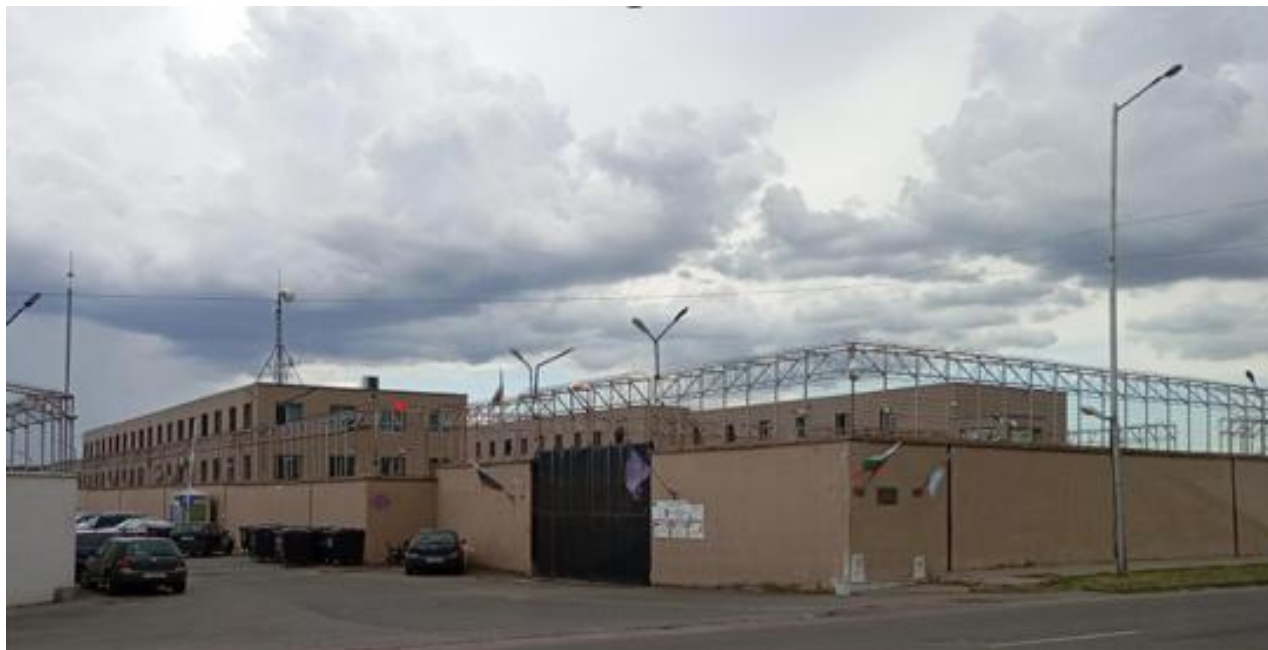
Hygiejniske forhold i de administrative forvaringscentre

I forvaringscentrene er de hygiejniske forhold yderst dårlige: Antallet af brusere og toiletter er utilstrækkeligt, så at de indsatte ikke har tilstrækkelig lejlighed til kropspleje. Adskillige tidligere indsatte fortæller os, at de kun havde mulighed for at tage brusebad en gang om ugen. Sovesalene er aflåste om natten, så at det ikke er muligt at benytte toiletterne, hvad der yderligere forringer de hygiejniske forhold. Rengøring af rummene varetages alene af de indsatte selv, der imidlertid ikke får materialer til det. Rene klæder fås kun på grund af gaver fra NGO'er. Sengetøj udleveres ofte uvasket og bliver slet ikke vasket eller kun vasket en gang om måneden.⁶²

⁶⁰ Fængsler, der i AIDA-rapporten betegnes som detention centers, tjener ikke til fængselsstraf; der finder der førsteregistreringer og udvisningsfængsling sted.

⁶¹ Information findes på <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/council-of-europe-anti-torture-committee-visits-bulgaria-to-assess-the-situation-of-foreign-nationals-detained-under-aliens-legislation>. Rapporten om det seneste ad-hoc-besøg i september 2024 mangler stadig.

⁶² ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.102.

Det administrative center Lyubimets

„Vi fik til dels uspiselig mad. Vi drak af vandhanen på toilettet, der imidlertid var lukket om natten.“

„I Busmantsi blev værelserne aflåst kl. 22.00. Vi tissede du ad vinduet. Der var 22 mænd på et værelse, tre sov på gulvet. Man havde lov til at ringe til familien en gang om ugen, 5 minutter koster 10 euro.“

Voldsanvendelse i de administrative forvaringscentre

De fleste mandlige beskyttelsessøgende klager over at være blevet legemligt mishandlet af opsynspersonalet. Talrige tidligere indsatte fortæller os, at massive legemlige overgreb målrettet finder sted på steder, hvor der ikke er installeret kameraer.

Ligeledes foreligger der talrige beretninger om verbal vold (råben, fornærmelser, respektløs tiltale) og andre former for legemlige overgreb (som skub, smertende greb etc.) fra opsynspersonalets side.

Indsatte personer låses om natten inde i deres sovesale. Denne fremgangsmåde blev allerede i 2018 kritiseret af Den Europæiske Komite til Forebyggelse af Tortur (CPT)⁶³; det har ikke ændret sig frem til i dag. Kræver berørte over for vagtpersonalet at måtte gå på toilettet,

63

https://www.ecoi.net/1226_1525777574_2018-15-inf-eng-docx.pdf
https://www.ecoi.net/1226_1525777574_2018-15-inf-eng-docx.pdf

reageres der ofte herpå med legemlig vold, og der bliver ikke givet tilladelse til adgangen. Disse tiltag opleves som udpræget ydmygende.

Muslimske kvinder beretter om, at personer i det administrative fængsel har revet hovedtørklædet af dem.

„For at prygle os har de ført os ind i brusebadene, fordi der ikke er kameraer der.“

„Da jeg ønskede at tale med en læge, sparkede en vagtmand mig.“

„Jeg oplevede, at flygtninge i Butsmantsi blev slået. Der er der mafiøse handlende med cigaretter og narkotika“

„Da jeg bad om at kunne gå på toilettet, blev jeg sparket og slået af politibetjentene.“

Medicinsk pleje i de administrative forvaringscentre

Den medicinske pleje i fængselscentrene er helt utilstrækkelig, hvilket også er dokumenteret i AIDA-rapporten:

„En sygeplejerske og en læge besøgte fængslerne ugentlig, men på grund af sprogbarrieren og manglen på egnede medikamenter er disse besøg snarest en formalitet og uden praktisk nytte for de indsatte.“⁶⁴

Tidligere indsatte fortæller os, at de de facto ikke har fået nogen behandling.

„I fængselslejren var der meget beskidt, og der var mange væggelus. Der var en læge, men uden tolk. Han forstod ikke, hvad det var, de indsatte ønskede. Jeg oversatte for ham. Så gik det en smule bedre. Nogle indsatte havde blod i urinen og blev kun behandlet med smertestillende midler.“

„De giver alle den samme smertestillende tablet, uanset hvad personen fejler.“

⁶⁴

ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s. 102,. overs. af forf. Ligeledes sml. Schweizerische Flüchtlingshilfe (SFH), Bulgarien, 6. august 2023, s. 15.

I fængselscentrene er der ligesom i optagelsescentrene store problemer med forurening med utøj.⁶⁵

„Jeg var 20 dage i Busmantsi. Der var der mange personer i samme rum. Mange sov på gulvet. Der var katastrofalt beskidt, fuld af insekter. Jeg fik fnat. Der var meget lidt mad, der ofte var fordærvet. Vi drak vand på det snavsede toilet, der blev aflåst om natten, og blev syge af det. Der var en læge, der ikke gjorde noget. To syrere døde, fordi de ikke blev behandlet. De slog mange flygtninge, mens jeg var der. Vi måtte kun gå ud i gården to timer om ugen.“

Risiko for retraumatisering i de administrative forvaringscentre

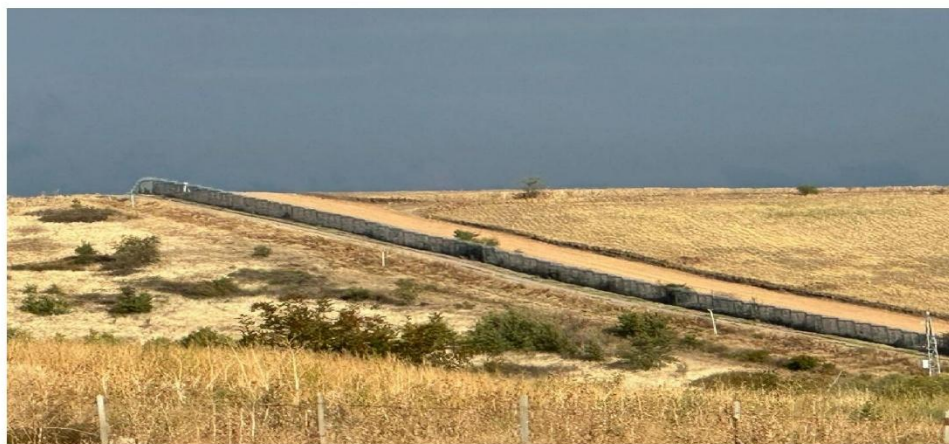
Hvis Dublin-tilbagevendende ved deres tilbagesendelse bliver arresteret på ny, så kan dette føre til en (re-)traumatisering, for ved deres første indrejse til Bulgarien har mange flygtninge oplevet vold og nedværdigende behandling både ved grænsen og ved den følgende arrestation i et af de to administrative fængsler. Der er ingen psykologisk eller psykiatrisk støtte i fængselscentrene bortset fra nødstilfælde.

⁶⁵

Ekskurs 3

Pushbacks og vold ved indrejse ved den tyrkisk-bulgarske grænse

Flertallet af flygtningene oplever massiv vold, ydmygende behandling, strafbare handlinger og pushbacks ved overskridelsen af det 270 km lange grænsehegn mellem Tyrkiet og Bulgarien. Mange af de mennesker, vi har talt med, beretter, at det først efter talrige forsøg er lykkedes dem at rejse ind i Bulgarien. Selv en tydeligt mindreårig blev fire gange sendt tilbage til Tyrkiet. I den forbindelse handles der ofte yderst brutalt.

Den bulgarsk-tyrkiske grænse.

Det forekommer igen og igen, at mandlige beskyttelsessøgende før pushback bliver pryglet af grænsepolitiet på uovervågede steder. Mandlige berørte beskriver også, at de fik taget alt tøjet af på nær undertøjet og måtte vende tilbage til Tyrkiet sådan.⁶⁶

Hyppigt påfører det bulgarske grænsepoliti beskyttelsessøgende skader, efter at de har overskredet grænsen. Vi har mødt mennesker, der bl.a. er blevet såret af hundebid, skud i fødderne, spark med støvler og slag med knipler.

Personlige genstande og værdigenstande som sko, jakker, penge, doku-

menter, mobiltelefoner, rygsække etc. bliver hyppigt frataget de pågrebne personer og ikke senere tilbageleveret.⁶⁷

De tætte skove ved den tyrkisk-bulgarske grænse er delvis meget uoverskuelige, så at mennesker, der ikke er stedkendte, let mister orienteringen og sommetider er undervejs til fods i dagevis. De er udmattede og dehydrerede. Den italienske NGO Collettiva forsøger at finde mennesker, der har brug for hjælp, i skoven, forsyne dem med vand og dokumentere deres ankomst i Bulgarien. Alligevel dør mennesker igen og igen, fordi de ikke får rettidig hjælp. Alene i året 2023 døde mere end 70 migranter i grænseområdet.⁶⁸ Foundation Mission Wings dokumenterer grænsepolitiets vold og foretager en identifikation af de døde.

Antallet af (forsøgte) grænseoverskridelser og pushbacks er i de seneste år kontinuerligt taget til. I året 2023 nåede de dokumenterede pushbacks op på 9.897 tilfælde med i alt 174.588 personer.⁶⁹ Ifølge Foundation Mission Wings er antallet af forsøgte (men ikke succesfulde) grænseoverskridelser efter Bulgariens Schengen-medlemskab i 2024 steget yderligere; der er ligeledes registreret en yderligere stigning i pushbacks og vold ved grænsen. Der er desuden ikke nogen tilstrækkelig uafhængig kontrol af grænsepolitiet. Det er ikke muligt for de berørte at reagere mod den oplevede vold med en officiel klage (se ovenfor).⁷⁰

Den brutale vold, som mennesker oplever ved grænsen, traumatiserer dem allerede ved deres første ankomst til EU. Tilliden til den bulgarske stats evne og parathed til at yde dem beskyttelse skades vedvarende og bliver ikke genopbygget i løbet af den fortsatte proces i Bulgarien.

⁶⁷ Sml. *ibid.*

⁶⁸ Sml. *ibid.*

⁶⁹ Sml. *ibid.*

⁷⁰ Frontex' tilstedeværelse skal forhindre voldsanvendelse ved grænsen. Alligevel foreligger der talrige rapporter om, at Frontex-medarbejderne ikke griber ind ved voldsanvendelse og mishandling af menneskene eller holdes tilbage af det bulgarske politi.

„Vi var undervejs med 30 personer; menneskesmuglerne bragte os ud i skoven. De slog en gravid kvinde, for at hun skulle gå hurtigere. Som følge heraf mistede hun barnet og aborterede.“

„Jeg kom til Bulgarien den 14.08.2023 i en gruppe på ca. 70 personer. Vi var forinden gået syv dage gennem bjergene.“

„Vi var 40 personer, der blev standset i Tyrkiet ved vores indrejseforsøg. Vi blev slået, der blev benyttet elektrochokvåben og indsat hunde, vi blev truet med våben. Det lykkedes mig at løbe væk og gemme mig i bjergene.“

Ikke-arresterede afviste asylsøgere

Hvis afviste asylsøgere ikke bliver arresteret ved deres tilbagevenden til Bulgarien, så er hjemløshed følgen i de fleste tilfælde, for de har ingen yderligere krav på anbringelse. De har heller ikke krav på ernæring eller anden socialhjælp, og de har ikke lov til at tage et arbejde.⁷¹ Mulig er kun en basal medicinsk grundlæggende pleje, idet adgangen hertil også er vanskelig. De berørte personer er således overladt til sig selv og forbliver uden perspektiv.

Følgeansøgning

Beskyttelsessøgende, hvis ansøgning er blevet endeligt afvist, kan indgive en følgeansøgning. Dette gælder selvfølgelig også for afviste Dublin-tilbagevendende. Mens deres ansøgnings berettigelse bliver prøvet, forbliver ansøgerne arresteret.⁷² Ansøgningen skal indgives skriftligt inden for 14 dage, der finder ingen høring sted. Dette er næsten ikke muligt uden støtte. Berørte har i princippet ret til juridisk støtte gennem UNHCR, andre FN-organisationer og NGO'er, til en tolk og til oplysninger om sagen. Men heller ikke denne

⁷¹ Information on procedural elements and rights of applicants subject to a Dublin transfer to Bulgaria, information fra SAR til EUAA af 21.05.2024, 1.1 Sml. „Roadmap“ SAR til EUAA, punkt 1.1 og 1.4

⁷² Information on procedural elements and rights of applicants subject to a Dublin transfer to Bulgaria, Information fra SAR til EUAA af 21.5.2024, 1.4.

ret omsættes, da der hverken står tilstrækkelig rådgivningskapacitet eller tolke til rådighed. Antallet af ansøgninger er tilsvarende lavt: I hele 2023 indgav kun 94 flygtninge en følgeansøgning, og kun 30 af dem blev kendt berettigede.⁷³

Er følgeansøgningen berettiget, skal den berørte person løslades fra fængslet. Det er imidlertid åbenbart ikke altid tilfældet⁷⁴, for følgeansøgningen har ikke opsættende virkning, så at ansøgeren fortsat har pligt til at rejse ud. Desuden har ansøgerne ingen krav på ydelser under sagens forløb: Der ydes hverken logi eller ernæring eller andre sociale ydelser. Undtagelser gælder kun for sårbare personer. Der ydes udelukkende en medicinsk grundlæggende pleje – med de ovenfor beskrevne utilstrækkeligheder. Der bliver ikke mere udstedt et registreringskort, så at erhvervsbeskæftigelse er udelukket.⁷⁵

Sammenfattende kan man sige, at Dublin-tilbagevendende, hvis asylsag er blevet afvist før tilbagesendelsen, i første omgang enten bliver arresteret eller forbliver uden enhver ret til statslig garanti for grundlæggende forsørgelse ("brød, seng og sæbe").

Bliver følgeansøgningen afgjort positivt, gives der en opholdstilladelse. Men det betyder, at der som beskrevet nedenfor i afsnittet om anerkendte beskyttelsesberettigede de facto ikke eksisterer noget livsgrundlag.

Ved en negativ afgørelse består der ikke nogen adgang til rettigheder, og de berørte har pligt til at rejse ud. Da udvisninger fra Bulgarien er sjældne og en frivillig udrejse ofte ikke er mulig, "udsultes" de berørte ofte på sigt.

„Jeg var arresteret i 18 måneder, da jeg blev afvist allerede ved min første indrejse. Jeg blev kun udspurgt i 15 minutter. Jeg var dengang anbragt i et mindre rum uden kontakt udadtil. Igen blev mange flygtninge slået.“

⁷³ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s. 65F, under hensyntagen til SAR's statistik.

⁷⁴ Se Information on procedural elements and rights of applicants subject to a Dublin transfer to Bulgaria, information fra SAR til EUAA af 21.5.2024, 1.4.

⁷⁵ Information on procedural elements and rights of applicants subject to a Dublin transfer to Bulgaria, Information fra SAR til EUAA af 21.5.2024, 1.4.

„Jeg har siden min løsladelse fra den administrative fængsling som afvist levet af min opsparing fra salget af mit hus og mine biler i Syrien, ellers ville jeg ikke kunne overleve her.“

III) Livsbetingelser for personer, der har fået beskyttelsesstatus i Bulgarien

De, der efter asylprocessen opnår anerkendelse som beskyttelsesberettigede ("anerkendte"), skal forlade optagelsescentret inden for 14 dage. Det betyder, at også familier løslades til hjemløshed.

„Efter at min kone, vores børn og jeg havde fået vores anerkendelse, kunne vi endnu blive et par uger i en lejlighed, som Caritas betalte. Men så var pengene brugt, og vi måtte flytte ud og vidste ikke, hvorhen.“

I princippet er personer, der får beskyttelsesstatus i Bulgarien, retligt ligestillet med bulgarske statsborgere på de fleste livsområder. Den hermed ofte forbundne antagelse, at flygtninge dermed skulle have de samme faktiske muligheder som bulgarske statsborgere for at tilfredsstille alle deres grundlæggende behov, tager imidlertid ikke hensyn til, at det drejer sig om en persongruppe med et særligt beskyttelsesbehov, som der består et øget ansvar for.⁷⁶

For personer, der har fået beskyttelsesstatus, betyder det i praksis, at de langt hen ad vejen er overladt til sig selv, og at de er truet af nød. Ofte har de ingen realistisk mulighed for at sikre deres livsgrundlag

⁷⁶

Se hertil Det Europæiske Parlament og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13.12.2011 om normerne for anerkendelse af tredjelandsborgere eller statsløse som personer med krav på international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller personer med ret til subsidieret beskyttelse og for indholdet af den beskyttelse, der skal ydes (Den Europæiske Unions Tidende L 337) (optagelsesdirektiv), s. 9.

og tilfredsstille deres elementære behov (ingen seng, intet brød, ingen sæbe).

„Nul-integrationspolitik“

I over ti år har Bulgarien ført en „nul-integrationspolitik“. Der findes således ingen integrationstiltag som overgangsforanstaltninger, regulære sprogkurser⁷⁷ eller formidlingsprogrammer med henblik på arbejds- eller boligmarkedet.⁷⁸

I året 2023 er der kun indgået integrationsfremmende aftaler med 22 nye anerkendte flygtninge.⁷⁹ Der er for nærværende ikke planlagt yderligere integrationstiltag eller integrationsaktiviteter. Der er heller ikke noget program for integration af flygtninge fra Ukraine.⁸⁰ Hier bliver det tydeligt, at der ikke er politisk vilje til at iværksætte integrationsprogrammer, da der heller ikke gøres brug af EU-støtteprogrammer.

Anbringelse

Tilbagevendende med anerkendelse i Bulgarien bliver ikke optaget i optagelsescentrene, da disse kun er beregnet til personer med en løbende asylsag. Hyppigt argumenterer BAMF og forvaltningsdomstolene med, at anerkendte beskyttelsessøgende kan blive yderligere seks måneder i deres hidtidige optagelsescenter. Det stemmer imidlertid ikke overens med kendsgerningerne.⁸¹ Desuden er optagelsescentrene i mellemtiden fuldt udnyttede (se ovenfor). Ligeledes er den tidligere finansielle støtte i et overgangstidsrum på seks måneder allerede blevet afskaffet i 2020.⁸²

Leje af privat bolig strander i mange tilfælde allerede på formelle hindringer, fordi et ID-kort er nødvendigt for at kunne oprette en lejekontrakt – men der kan ikke udstedes legitimationspapirer, hvis

⁷⁷ Sprogkurser, der blev tilbudt af Caritas i Sofia, måtte indstilles i efteråret 2024, fordi finansieringen ophørte. Andre tilbud kendes ikke.

⁷⁸ Bordermonitoring.eu e.V., Get Out! Zur Situation von Geflüchteten in Bulgarien, juni 2020, s. 71f. Således også forvaltningsdomstolen i Köln, kendelse af 31-01-2023– sagsnr. L 65/23.A, bl.a. præmis 66.

⁷⁹ Statistik fra Deputy Chair on Social Matter of the State Agency, 15.02.2024.

⁸⁰ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s. 20.

⁸¹ ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.118.

⁸² ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.118.

en person ikke har nogen bopæl. Adressen på et optagelsescenter kan ikke anvendes i den forbindelse.⁸³

For at få en bopæl skal man finde en udlejer, der skal underskrive personligt hos kommunen eller aflever en notarielt attesteret underskrift. Først når man har en indført adresse, er det muligt at få et identifikationsnummer (skattnummer etc.), der igen er forudsætningen for ID-kortet (der i øvrigt er forudsætningen for at få adgang til alle statslige ydelser). Det er i praksis umuligt at opfylde disse formaliteter.⁸⁴

Der er derfor et irregulært marked for adresser; prisen ligger på ca. 500-700 € per person.⁸⁵

At søge bolig med ID-kort er meget enklere, men der overlades i reglen kun sjældent en bolig til udlændinge. Dette fører til stigende priser, høje renter på husleje etc. Det er kun muligt at få en social bolig med et ID-kort. Der findes logier for boligløse for natten om vinteren med en maksimal opholdsvarighed på seks måneder. Disse logier er for det meste meget dårlige og antallet af pladser er utilstrækkeligt.⁸⁶

Sygeforsikring og sundhedspleje for anerkendte

Principielt gælder, at flygtninge umiddelbart efter anerkendelsen selv skal betale for sygeforsikringen. Minimumsbeløbet er 31,20 BGN (15,95 €), når man ikke er i arbejde.⁸⁷ Hvis den berørte ikke kan betale,

⁸³ Disse formelle problemer og de deraf følgende illegale former for praksis er også blevet kritiseret i den bulgarske ombudsmands rapport, hvor der også blev fremsat ændringsforslag: Annual Report of the Ombudsman acting as national preventive Mechanism 2023 – Summary, s. 30.

⁸⁴ Ombudsmanden er fremkommet med anbefalinger til at afhjælpe forholdene, men de er endnu ikke blevet omsat, se Annual Report of the Ombudsman acting as national preventive Mechanism 2023 – Summary, s. 30. Hertil også ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s.118.

⁸⁵ Sikkerhedsmyndighederne råder efter, hvad et rådgivningssted oplyser, over en liste over "udbydere" af sådanne adresser. Adresserne bliver så i givet fald ikke accepteret.

⁸⁶ bordermonitoring.eu e.V., Get Out! Zur Situation von Geflüchteten in Bulgarien, juni 2020, s. 75.

⁸⁷ Schweizerische Flüchtlingshilfe (SFH), Bulgarien, 6. august 2023, s. 18. ECRE/AIDA, Country Report: Bulgaria, update fra april 2024, s. 120.

eller hvis SAR ikke gennemfører dataoverførslen korrekt, forbliver de berørte uforsikrede.⁸⁸

Generelt er den medicinske pleje i Bulgarien usikker, også for bulgarske statsborgere. Der skal foreligge en registrering af egen læge – således kan speciallæger kun opsøges med en henvisning fra en egen læge. Men det er yderst vanskeligt at finde en egen læge, da kapaciteterne er begrænsede, og de praktiserende læger ikke er glade for at optage flygtninge.⁸⁹

Arbejdsmuligheder for anerkendte

Mange flygtninge med opholdsstatus og arbejdstilladelse har svært ved at finde en stabil erhvervsaktivitet eller bliver underbetalt (se ovenfor). Grunden hertil er det i forvejen anspændte arbejdsmarked og arbejdsgiveres tilbageholdenhed over for at ansætte flygtninge på en tidsbegrænset kontrakt. Flere af vore interviewpartnere beretter om, at de flere gange er blevet sagt op efter kort tid for ikke at have krav på feriedage, lønforhøjelse etc. I året 2023 er det kun 17 personer med international beskyttelse, der har fået et arbejde via statslige beskæftigelsesprogrammer.⁹⁰ Hvis det overhovedet er muligt at få beskæftigelse, er det for det meste kun beskæftigelse i lavtlønsområdet, der knapt nok dækker leveomkostningerne. Dette har både berørte og NGO'er bekræftet over for os. Problemet er tilsvarende større i familier, når flere personer skal leve af én løn. Ofte kan kun den ene af forældrene arbejde, fordi der især i Sofia kun er få børnepasningspladser. Privat børnepasning er meget dyr, ca. en månedsmindsteløn. I praksis betyder det, at i reglen især mødrene ikke kan tage et arbejde.

Hvis flygtninge ikke finder et regulært arbejde, er de ofte tvunget til at påtage sig illegal beskæftigelse (hvad der i tyske domme i enkelte tilfælde bliver anført som et muligt valg⁹¹). Her drejer det sig naturligt

⁸⁸ bordermonitoring.eu e.V., Get Out! Zur Situation von Geflüchteten in Bulgarien, juni 2020, s. 76.

⁸⁹ En læge må kun tage sig af et fastlagt antal patienter. Når flygtninge vandrer videre, forbliver de som en død kartotekspost i lægens praksis; lægen kan ikke selv slette registreringen og kan derfor heller ikke optage andre patienter.

⁹⁰ Employment Agency, reg. No. PD08-2852, 22. december 2023.

⁹¹ Således f.eks. Den højere forvaltningsdomstol Sachsen, dom af 7.9.2022 – sagsnr. 5 A 153/17.A. anfører, at der er arbejdspladser i „niche- og skyggeøkonomien“.

om prekære beskæftigelsesforhold: Illegalt arbejde er imidlertid dårligt betalt (20-30 € om dagen) og finder ofte sted i prekære områder uden tilstrækkelig arbejdssikkerhed (f.eks. på byggepladser).

„Jeg har arbejdet på en byggeplads og fik 40 leva (ca. 20 €) om dagen.“

„Efter anerkendelsen tog jeg til Sofia. Jeg fik et job til 40 € om dagen.“

Oprettelse af en bankkonto

For ikke-EU-borgere er det af formale grunde vanskeligt at oprette en bankkonto i Bulgarien på grund af de strenge hvidvasklove – ikke mindst, hvis de ikke har nogen fast bopæl – da deres bulgarske dokumenter ikke anerkendes som identitetsbevis af bankerne. For det meste er det muligt at oprette en konto alene med et rejsepas fra oprindelseslandet – og selv der forekommer der vilkårlige afslag. Da udbetaling af løn i kontanter ikke er tilladt hos arbejdsgivere med mere end 40 ansatte, er en ansættelse hos større virksomheder ikke mulig.

„Efter udvisningen fra Tyskland sov jeg i parker, derefter hos forskellige venner. Jeg havde ingen penge og ikke noget at spise. Uden et sprogkursus kan jeg ikke lære bulgarsk, og uden det bulgarske sprog få jeg ikke noget job. Jeg har ikke haft en eneste lykkelig dag. I Bulgarien er jeg anerkendt, jeg fik et telefonnummer; så købte jeg en adresse for 400 €. I Tyskland havde jeg en bolig og et arbejde. Her kan jeg ikke få et arbejde uden en bankkonto.“

„I fængslet i Busmantsi var der beskidt. Vi var 70 personer i et værelse. Mere end halvdelen havde ikke nogen seng, og vi sov på gulvet. Vi fik fnat, og der var væggelus. Jeg fik alvorlige betændelser, har stadig i dag ar på benene. Vi fik ingen rigtig behandling. Vi fik kun lidt dårlig og uren mad. Den kom fra et cateringfirma. Vi drak vand på det snavsede toilet. Jeg så, hvordan flygtninge blev slået af embedsmænd. Engang slog de en 26-årig syrer med knytnæver og sparkede ham. Derefter kom jeg til Harmanli til den lukkede lejr (Lyubimets). Her blev jeg fra den 03. til den 28.02.2023. Også her var der beskidt og skrækkeligt som i Busmantsi. Kun medarbejderne var bedre her, men også her blev der slået. Derpå kom jeg til den åbne lejr i tre dage. Der var der ekstremt beskidt. Toilettet var i stykker. Vi sov udenfor. Allerede den første dag blev en flygtning stukket ihjel af en anden flygtning. Det var meget farligt der. Der var ingen undersøgelse af det.”

Undersøgelsens resultater er allerede omtalt sammenfattende ovenfor (s. 3 ff.). Efter vor opfattelse er betingelserne for flygtninge og især for tilbagesendte urimelige på grund af nedværdigende og retsløs behandling. Også selv om undersøgelsens resultater kun har kunnet beskrives i uddrag, er det blevet tydeligt, at udvisninger til Bulgarien sender de berørte personer ud i perspektivløshed.

Vi takker på dette sted udtrykkeligt alle, der stod til rådighed for os i interviews og samtaler.